

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

BIBLIOTEKOZNAWCA

1. Informacje ogólne

Bibliotekoznawca zajmuje się problematyką działania bibliotek, ich historią, organizacją i zbiorami. Do jego zadań należą badanie, analizowanie i opisywanie szeroko rozumianego funkcjonowania bibliotek w aspekcie historycznym i współczesnym, a co za tym idzie, proponowanie nowych rozwiązań organizacyjnych. W centrum zainteresowań bibliotekoznawcy znajdują się nie tylko zbiory biblioteczne, lecz także pracownicy bibliotek oraz ich użytkownicy. Bibliotekoznawca poprzez swoją pracę zwraca szczególną uwagę na to, że biblioteka pełni ważną funkcję społeczną, jest centrum informacji, spełnia ważną rolę w systemie edukacji i działalności naukowej.

Wśród tematów którymi zajmują się bibliotekoznawcy można wymienić np.:

- badania nad historią biblioteki
- historię książki
- rynek wydawniczy
- strukturę organizacyjną biblioteki
- zależności między działami tej instytucji
- zasady kształcenia zawodowego pracowników bibliotek
- badanie potrzeb czytelniczych.

Miejscem pracy bibliotekoznawcy jest m.in. uczelnia wyższa bądź szkoła bibliotekarska, gdzie prowadzi on wykłady z zakresu bibliotekoznawstwa. Przedstawiciel tego zawodu może też pracować w bibliotece lub archiwum, gdzie prowadzi badania oraz zajmuje się stroną organizacyjną całej instytucji lub w ośrodku informacji naukowo-technicznej, gdzie jego zadaniem jest wspieranie innych pracowników naukowych w poszukiwaniu materiałów i literatury dotyczącej

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

konkretnych tematów. Jeśli bibliotekoznawca zajmuje się pracą naukową, jego miejscem pracy może być po części również jego dom.

Pod względem częstotliwości kontaktów z ludźmi praca bibliotekoznawcy jest zróżnicowana. Najbardziej niezależny jest na ogół pracownik naukowy, choć zdarza się, że pracuje on w zespole badawczym. Praca wiąże się jednak nie tylko z kontaktami ze współpracownikami, lecz także z innymi naukowcami bądź użytkownikami bibliotek. Z racji tak częstych kontaktów z ludźmi bibliotekoznawca jest narażony na konflikty.

Praca bibliotekoznawcy pozornie jest statyczna. Jednak, w zależności od rodzaju wykonywanych zadań, zdarzają się: wyjazdy na konferencje, badania terenowe i wymiana doświadczeń z innymi pracownikami naukowymi.

Czas pracy bibliotekoznawcy zatrudnionego w bibliotece bądź ośrodku informacji naukowo-technicznej wynosi osiem godzin, pracownika naukowego sześć. Jest to praca niezrutynizowana, kontrolowana tylko symbolicznie.

Praca bibliotekoznawcy wiąże się z odpowiedzialnością moralną za rzetelnie wykonane badania i ich opracowanie w przypadku pracy naukowej, a w przypadku pracy na uczelni wyższej bądź w szkole bibliotekarskiej – za dobre przygotowanie zawodowe przyszłych bibliotekarzy i bibliotekoznawców.

Praca bibliotekoznawcy zaliczana jest do lekkich i jest wykonywana głównie na siedząco.

2. Wymagania

Bibliotekoznawcy potrzebne są szerokie zainteresowania historyczne, społeczne i socjologiczne, które wiążą się bezpośrednio z działalnością biblioteki i ułatwiają prowadzenie badań. Niezbędne są spostrzegawczość, dobra pamięć, dokładność, skrupulatność i cierpliwość oraz umiejętność koncentracji. W prowadzeniu badań naukowych przydatna jest umiejętność rozumowania logicznego.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Bibliotekoznawcę powinna cechować wrodzona ciekawość będąca motorem działania i podstawą podejmowania nowych naukowych wyzwań. Niezależnie od wybranego profilu zawodowego bibliotekoznawca powinien mieć łatwość wypowiadania się zarówno ustnie (podczas wykładów na uczelni wyższej lub w szkole bibliotekarskiej), jak i pisemnie (przy opracowywaniu badań).

Istotną cechą jest łatwość nawiązywania kontaktów oraz umiejętność postępowania z ludźmi. Ważne są też samodzielność i niezależność własnych poglądów.

Ze względu na specyfikę pracy bibliotekoznawcy niezbędne są: dobra ostrość widzenia – bibliotekoznawca na co dzień ma do czynienia z zasobami bibliotecznymi i innymi materiałami potrzebnymi mu do badań – oraz słuch wydolny socjalnie (jest możliwość jego korekcji aparatem słuchowym) ze względu na konieczność przeprowadzania wielu rozmów i intensywną współpracę z innymi ludźmi.

3. Czynniki utrudniające zatrudnienie w zawodzie

Czynnikami utrudniającym pracę bibliotekoznawcy są znaczne dysfunkcje narządu wzroku oraz narządu słuchu, których nie można skorygować za pomocą odpowiednich pomocy optycznych bądź aparatów słuchowych, a które utrudniają swobodny dostęp do zbiorów bibliotecznych oraz kontakt z innymi ludźmi.

4. Możliwość zatrudnienia w zawodzie osób z niepełnosprawnością

4.1. Osoby z dysfunkcją narządu ruchu

W zawodzie bibliotekoznawcy może pracować osoba z dysfunkcją narządu ruchu w obrębie kończyn górnych i dolnych, również w stopniu znacznym, w tym osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim, pod warunkiem odpowiedniego dostosowania obiektu, pomieszczenia i stanowiska pracy.

4.2. Osoby z dysfunkcją narządu wzroku

W zawodzie bibliotekoznawcy mogą pracować osoby z nieznaczną lub umiarkowaną dysfunkcją narządu wzroku pod warunkiem zapewnienia im odpowiednich pomocy technicznych oraz odpowiedniego przystosowania środowiska i stanowiska pracy, które gwarantują swobodne korzystanie z zasobów bibliotecznych oraz komputera.

4.3. Osoby z dysfunkcją narządu słuchu

Istnieje możliwość wykonywania zawodu przez osoby z dysfunkcją narządu słuchu pod warunkiem, że dysfunkcja jest możliwa do skorygowania przy pomocy aparatów słuchowych (dotyczy osób słabosłyszących).

4.4. Osoby z dysfunkcją sfery psychicznej

Osoby z chorobami psychicznymi mogą pracować w zawodzie pod warunkiem, że praca, poza wyjątkowymi sytuacjami (takimi jak wyjazdy, sytuacje kryzysowe w firmie), nie zaburza rytmu dnia i nocy pracownika i zachowana jest zasada równego traktowania pracowników.

4.5. Osoby z epilepsją

Osoby chorujące na padaczkę mogą wykonywać zawód na wybranych stanowiskach pod warunkiem, że napady padaczkowe występują sporadycznie, są sygnalizowane przez aurę, występują głównie wieczorem lub w nocy, nie powodują zbytniego zmęczenia i stosunkowo szybko następuje regeneracja sił po ich wystąpieniu oraz przebieg choroby nie prowadzi do charakteropatii padaczkowej.

Mogą być one zatrudnione warunkowo, po racjonalnym ograniczeniu zakresu zadań do sytuacji, w których możliwy jest stały nadzór i ewentualna szybka pomoc. Zalecana jest zatem praca spokojna, indywidualna: naukowa lub publicystyczna.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Decyzja o podjęciu zatrudnienia powinna być rozpatrywana indywidualnie.

5. Potrzeba przystosowania stanowiska pracy do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnością

5.1. Osoby z dysfunkcją narządu ruchu

Osoby z dysfunkcją kończyn górnych

Osoby z niewielką dysfunkcją kończyn górnych mogą potrzebować ograniczenia lub eliminacji zadań wymagających dużej sprawności rąk i palców oraz zastosowania indywidualnych pomocy technicznych, które usprawniają pracę biurową. Osoby z dysfunkcją jednej kończyny górnej potrzebują pomocy technicznych (takich jak ortezy, protezy) ułatwiających lub umożliwiających im pracę, w tym obsługę komputera.

Obecny stan technologiczny sprzętu komputerowego dostosowanego do potrzeb osób ze znacznymi dysfunkcjami kończyn górnych pozwala na korzystanie z niego osobom z porażeniami i przykurczami. Dostosowanie może dotyczyć obsługi klawiatury komputerowej i myszki do komputera stacjonarnego bądź innych, bardziej zaawansowanych rozwiązań.

Osoby z dysfunkcją kończyn dolnych

Z uwagi na ograniczoną mobilność osób z dysfunkcją kończyn dolnych i konieczność wykonywania niektórych lub wszystkich zadań w pozycji siedzącej lub stojącej z podparciem bioder i pleców niezbędna jest właściwa organizacja pracy.

Osoby z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych, poruszające się o kulach, mogą potrzebować zainstalowania uchwytów i poręczy ułatwiających wstawanie i podpieranie się w czasie stania. Ułatwieniem mogą być poręcze wzdłuż dróg komunikacyjnych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kolejna możliwa adaptacja to dostosowanie wielkości stanowiska pracy i wysokości blatów biurka do indywidualnych potrzeb oraz umieszczenie wykorzystywanych materiałów i narzędzi pracy w zasięgu rąk pracownika. Siedzisko należy przystosować do indywidualnych potrzeb, czyli zapewnić jego regulowaną wysokość, uchylne siedzisko, regulowany podnóżek, blokadę kół, regulowane lub indywidualnie profilowane oparcie tylne, regulowane i odchylane podłokietniki.

Osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich potrzebują likwidacji barier architektonicznych w miejscu i środowisku pracy. Ciągi komunikacyjne powinny być wystarczająco szerokie, pozbawione elementów wolnostojących i progów. Drzwi do pomieszczeń i wind powinny mieć odpowiednią szerokość. Konieczna jest likwidacja barier architektonicznych w drodze do zakładu pracy. W miejscu pracy istnieje potrzeba powiększenia przestrzeni manewrowej wokół stanowiska pracy oraz dostosowania wielkości stanowiska pracy do indywidualnych potrzeb i zapewnienia dostępności wykorzystywanych urządzeń, narzędzi i materiałów. Należy zapewnić częściowe lub całkowite wyeliminowanie zadań i czynności wymagających dużej sprawności i koordynacji wzrokowo-ruchowej.

W przypadku wykonywania zawodu bibliotekoznawcy przez osoby ze znacznymi dysfunkcjami narządu ruchu w obrębie kończyn dolnych może się pojawić problem z dostępem do wszystkich budynków, w tym bibliotek i miejsc przechowywania zbiorów bibliotecznych. Problem mogą być także odległości między regałami i wysokość regałów. Dlatego wskazane może być wyeliminowanie niektórych działań z zakresu obowiązków. Polecana jest praca w zespole.

5.2. Osoby z dysfunkcją narządu wzroku

Osoby z niewielką dysfunkcją narządu wzroku powinny stosować szkła korekcyjne lub soczewki kontaktowe, a także wykorzystywać oprzyrządowanie powiększające (np. lupę powiększającą, ewentualnie powiększalnik). Środowisko oraz stanowisko pracy powinny być odpowiednio przygotowane.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W przypadku korzystania z komputera można wykorzystywać specjalne edytory tekstu powiększające litery i grafikę. Dodatkową opcją wspomagającą pracę osoby słabowidzącej jest wprowadzenie dźwięku towarzyszącego wykonywaniu poszczególnych czynności na komputerze.

Wymagane są: dobre doświetlenie miejsca i stanowiska pracy, zapewnienie kontrastowego tła biurka oraz eliminacja potencjalnych źródeł oślnienia (matowanie powierzchni). Usprawnia pracę stała lokalizacja elementów środowiska i stanowiska pracy.

5.3. Osoby z dysfunkcją narządu słuchu

Pracujące w zawodzie osoby słabosłyszące powinny stosować aparaty słuchowe korygujące słuch (zwłaszcza w częstotliwościach pasma mowy) w stopniu umożliwiającym swobodne, werbalne komunikowanie się.

W celu poprawy warunków: percepcji dźwięku oraz komunikacji werbalnej zaleca się ograniczenie hałasu tła oraz pogłosu w pomieszczeniu przeznaczonym do pracy.

Wskazane jest rozszerzenie sygnalizacji ostrzegawczej o sygnalizację świetlną wizyjną lub wibracyjną uzupełniającą dźwiękowe sygnały bezpieczeństwa w miejscach potencjalnego przebywania pracownika. Zaleca się, aby urządzenia teleinformatyczne, takie jak telefon czy komputer, były, w miarę możliwości, dostosowane do aparatów słuchowych (np. wyposażone w systemy pętli indukcyjnej lub systemy FM).

5.4. Osoby z dysfunkcją sfery psychicznej

Pracownik podejmujący pracę w tym zawodzie powinien być w przyjazny sposób zapoznawany ze strukturą i kulturą organizacyjną firmy. Powinien także otrzymać jasne i niedwuznaczne informacje oraz instrukcje dotyczące podejmowanych zadań.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W firmie należy wprowadzić przyjazny tryb informowania o jego problemach zdrowotnych czy społecznych, najlepiej gdy wie o nich „osoba zaufania”. Można wypracować obyczaj interesowania się przez członków zespołu pracowniczego sytuacją społeczną i zdrowotną pracownika i brania go pod uwagę we współpracy. Współpracownicy mogą się przy tym uczyć podmiotowego traktowania pracownika z niepełnosprawnością: pozyskiwać wiedzę o jego sytuacji przede wszystkim od niego samego lub – za jego wiedzą i aprobatą – z innych źródeł.

W sytuacji kłopotów z psychiczną i społeczną stroną swojej pracy pracownik może korzystać ze wsparcia asystenta zawodowego lub trenera pracy. Trener pracy może wywodzić się spośród współpracowników lub być zatrudniony specjalnie na to stanowisko. Może też wspierać pracownika z ramienia upoważnionej do tego organizacji. Możliwości wsparcia trenera pracy są jednak ograniczone tylko do sfery emocji i relacji z innymi, nie obejmują zaś kompetencji zawodowych. Wsparcie powinno trwać tylko pewien, niedługi czas. Na co dzień pracownik powinien pracować samodzielnie, zgodnie z charakterem stanowiska pracy.

Zatrudniona osoba powinna mieć możliwość korzystania z elastycznych: czasu pracy i zakresu obowiązków. Zatem w wyjątkowej sytuacji (związanej z chorobą czy niepełnosprawnością osoby) zakres obowiązków może być zmodyfikowany w sposób możliwy do zaakceptowania przez pracodawcę. Powinna istnieć także możliwość okresowego zastąpienia pracownika przez inną osobę.

5.5. Osoby z epilepsją

Osoby chore na padaczkę, które uzyskały akceptację lekarza specjalisty, powinny pracować na wybranych stanowiskach, w zespole, pod nadzorem. Praca powinna być spokojna, nie wywołująca stresów i napięć, które mogłyby przyczyniać się do napadów. Środowisko pracy nie może być źródłem potencjalnych zagrożeń w przypadku emisji choroby. Nie może też stanowić niebezpieczeństwa ani powodu narażenia osoby chorej na dodatkowe urazy.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykonująca ten zawód osoba z epilepsją powinna dobrze znać swoją chorobę i umieć szybko rozpoznawać aurę poprzedzającą atak.

Osobom tym nie zaleca się wykonywania pracy dydaktycznej na uczelni czy w szkołach.

Współpracownicy powinni być dobrze poinformowani o tym w jaki sposób, w razie wystąpienia napadu, mogą prawidłowo udzielić pomocy.

Uwaga. Każdy przypadek zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością oraz przystosowania stanowiska pracy do potrzeb i możliwości tej osoby należy rozpatrywać indywidualnie.

**Ramowe
Wytyczne**

w zakresie projektowania obiektów, pomieszczeń
oraz przystosowania stanowisk pracy
dla osób niepełnosprawnych o specyficznych potrzebach

CIOP **PIB**